

ΣΤΕ 1542/2017 [ΑΕΠΟ για ΑΣΠΗΕ εντός ΣΠΠ]

Περίληψη

-Όταν συντρέχουν λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, είναι επιτρεπτή η εκτέλεση σχεδίου που έχει σημαντικές επιπτώσεις σε περιοχή, η οποία, βάσει ορνιθολογικών κριτηρίων, κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα, έχει καθορισθεί ως Ζ.Ε.Π. Αντίθετα, σε ζώνες οι οποίες δεν έχουν καταταγεί ως Ζ.Ε.Π., ενώ θα έπρεπε να είχε εξετασθεί η υπαγωγή τους σε κάποιο προστατευτικό καθεστώς, εφαρμόζεται^ αυστηρό καθεστώς προστασίας του άρθρου 4 παρ. 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ περί πτηνών, το οποίο επιβάλλει μεταξύ άλλων, και τη λήψη των μέτρων για την αποφυγή της ρυπάνσεως ή της φθοράς των οικοτύπων και έξω από τις ζώνες προστασίας, και,σ υνεπώς, στην περίπτωση αυτή δεν είναι επιτρεπτή η εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ περί οικοτύπων, οι οποίες επιτρέπουν την έγκριση σχεδίων για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων των παραπάνω λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως.

-Από τις διατάξεις των οδηγιών 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ,|δεν απορρέει απόλυτη απαγόρευση εγκαταστάσεως αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας εντός ή πλησίον περιοχών του δικτύου Natura 2000 και ζωνών ειδικής προστασίας, αλλά το ζήτημα αυτό εξετάζεται κατά περίπτωση, μετά από εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του υπό αδειοδότηση έργου. Η εγκατάσταση αιολικών πάρκων δεν επιτρέπεται να προκαλεί σημαντική καταστροφή ή ενόχληση σε είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος, μεταξύ των οποίων τα πτηνά που προστατεύονται από την οδηγία στους σημαντικούς οικοτύπους τους, είτε βρίσκονται εντός είτε εκτός προστατευμένων περιοχών. Κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αιολικών πάρκων που ευρίσκονται σε περιοχές εκτός περιοχών Ζ.Ε.Π., πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη οι επιπτώσεις σε προστατευόμενα είδη πτηνών που είναι εν δυνάμει ευαίσθητα στη λειτουργία των εν λόγω εγκαταστάσεων, ιδίως αν το υπό έγκριση αιολικό πάρκο τοποθετείται σε περιοχή σημαντικού διαδρόμου αποδημητικών πτηνών (μεταναστευτικής στενωπού) ή σε θαλάσσια περιοχή σημαντική για τα πουλιά, ή σε σημαντική περιοχή για τα πουλιά (Σ.Π.Π.) έστω κι αν δεν έχει ακόμη χαρακτηριστεί ως Ζ.Ε.Π., διότι δεν παρέχει τη δυνατότητα εγκρίσεως έργων για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανόμενων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως.

-Το γεγονός ότι επιβάλλεται η υποχρέωση εκπονήσεως ειδικής ορνιθολογικής μελέτης για έργα και δραστηριότητες εντός ΖΕΠ δεν συνάγεται ότι η υποχρέωση αυτή αργεί σε περίπτωση έργων κλπ εκτελουμένων εκτός ΖΕΠ αλλά εντός ΣΠΠ, δεδομένου ότι η σχετική υποχρέωση απορρέει ευθέως από τις διατάξεις της οδηγίας 79/409, όπως ισχύει.

-Στην περιοχή εγκατάστασης του επίμαχου αιολικού πάρκου απαντώνται είδη πτηνών τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 79/409, όπως ισχύει, καθώς και της αποφάσεως κ.υ.α. 37338/2010. Εν όψει τούτου, σύμφωνα με τον κατάλογο IBA 2000 των σημαντικών περιοχών για τη διατήρηση των πτηνών στην Ελλάδα, ο οποίος είναι ληπτέος υπ' όψη εν προκειμένω ως περιέχων έγκυρη επιστημονική εκτίμηση των ορνιθολογικών δεδομένων των καταγεγραμμένων σ' αυτόν περιοχών ελλείπει αντίθετων στοιχείων εκ μέρους των κρατών-μελών, η εν λόγω περιοχή αποτελεί Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΠ) πλην το γεγονός αυτό δεν μνημονεύεται στην ΜΠΕ ούτε προκύπτει ότι ελήφθη υπ' όψη κατά την έκδοση της προσβαλλομένης ΑΕΠΟ για την περιβαλλοντική αξιολόγηση του επίμαχου αιολικού πάρκου σύμφωνα με την Οδηγία 79/409 έπρεπε εν προκειμένω να εκπονηθεί ειδική ορνιθολογική μελέτη, επιπλέον της ΜΠΕ που συνετάγη από χημικό μηχανικό και δεν καλύπτει επομένως την ανωτέρω απαίτηση.

Πρόεδρος: Αθ. Ράντος

Εισηγητής: Θ. Αραβάνης

Βασικές Σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της αποφάσεως 3524/54884/14.7.2011 του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου - Δυτικής Ελλάδος - Ιονίου, με την οποία εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για την εγκατάσταση και λειτουργία αιολικού πάρκου 8 ανεμογεννητριών, συνολικής ισχύος 16 MW, και συνοδών έργων οδοποιίας και διασύνδεσης, της εταιρείας «VENERGIA ENERΓΕΙΑΚΗ Α.Ε.», στη θέση "Μπούμιστος" της περιφέρειας των πρώην Δήμων Αλυζίας και Μεδεώνος (ήδη Δήμων Ξηρομέρου και Ακτίου - Βόνιτσας, αντιστοίχως) του Ν. Αιτωλοακαρνανίας.
3. Επειδή, υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης παρεμβαίνει παραδεκτώς η ανωτέρω εταιρεία «VENERGIA ENERΓΕΙΑΚΗ Α.Ε.».
4. Επειδή, η αίτηση ασκείται με έννομο συμφέρον από το αιτούν σωματείο, το οποίο έχει ως καταστατικό σκοπό, μεταξύ άλλων, την μελέτη και προστασία της ορνιθοπανίδας και προβάλλει ότι η εγκατάσταση και λειτουργία του επίμαχου αιολικού πάρκου θα έχει βλαπτικές συνέπειες για την ορνιθοπανίδα της περιοχής. Εξ άλλου η αίτηση ασκείται εμπροθέσμως στις 14.10.2011 εν όψει της αναστολής των δικονομικών προθεσμιών κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών.
5. Επειδή, σύμφωνα με τον ν. 3468/2006 (Α' 129), με τον οποίο μεταφέρθηκε στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2001/77/ΕΚ για την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (L 283), για την εγκατάσταση και λειτουργία σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (α.π.ε.) απαιτείται, μεταξύ άλλων, άδεια παραγωγής, η οποία εκδίδεται από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε., άρθρ. 3), έγκριση περιβαλλοντικών όρων κατόπιν υποβολής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (άρθρο 8 παράγρ. 3 περ. β' και 6, όπως το

άρθρο 8 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παράγρ. 2 του ν. 3851/2010, Α΄ 85) και άδεια εγκαταστάσεως, εκδιδόμενη από τον Γ.Γ.Π. ή τον Υπουργό Περιβάλλοντος, κατά περίπτωση (άρθρα 7 και 8 παράγρ. 1 και 2). Εξ άλλου, κατά το άρθρο 4 παρ. 1 περ. α και 2 του ν. 1650/1986 (Α΄ 160), όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002 (Α΄ 91), για την πραγματοποίηση νέων δημόσιων ή ιδιωτικών έργων ή δραστηριοτήτων απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος κατόπιν υποβολής, για έργα της Α΄ κατηγορίας, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 1650/1986 [άρθ. 1 του ν. 3010/2002], δηλαδή για τα έργα που είναι πιθανόν να προκαλέσουν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον, μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (μ.π.ε.). Προαπαιτούμενο δε της επιστημονικής εγκυρότητας της υποβαλλόμενης προς έγκριση Μ.Π.Ε. είναι η συμμετοχή στην κατάρτισή της των επιστημόνων εκείνων, οι οποίοι έχουν την απαιτούμενη για την εξέταση των επιπτώσεων του έργου ή της δραστηριότητας ειδικότητα (ΣΕ 258/2004 Ολομ. σκ. 26, 769/205 7μ. σκ 11, 1953/2007 7μ. σκ. 32, 2618/2010 σκ. 11). Περαιτέρω, κατ' εξουσιοδότηση του ν. 1650/1985 έχουν εκδοθεί, ειδικά για τις Α.Π.Ε., η κ.υ.α. 104247/2006 (Β΄ 663), με την οποία καθορίσθηκε η διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) και Ε.Π.Ο. έργων Α.Π.Ε., καθώς και η κ.υ.α. 104248/2006 «Περιεχόμενο, δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία των Π.Π.Ε., των Μ.Π.Ε., καθώς και συναφών μελετών περιβάλλοντος, έργων Α.Π.Ε.» (Β΄ 663), σύμφωνα με τις οποίες απαιτείται προηγούμενη εκτίμηση των επιπτώσεων των έργων Α.Π.Ε., μεταξύ άλλων, στο φυσικό περιβάλλον, στοιχείο του οποίου είναι και η ορνιθοπανίδα, πρέπει δε να περιλαμβάνεται στη σχετική μελέτη και ειδική αναφορά σε «ειδικές φυσικές περιοχές». Κατά τις διατάξεις αυτές, για τη χορήγηση άδειας εγκαταστάσεως αιολικού σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας απαιτείται, μεταξύ άλλων, η εξέταση και εκτίμηση των περιβαλλοντικών και άλλων επιπτώσεων από την εγκατάσταση του σταθμού στην πέριξ αυτού περιοχή, η εκτίμηση δε αυτή γίνεται, κατ' αρχήν, κατά το στάδιο της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1650/1986 (βλ. ΣΕ 3816/2010, 1508/2008, 2569/2004 7μ.). Κατά την αξιολόγηση αυτή λαμβάνονται υπόψη οι όροι των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης καθώς και το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις Α.Π.Ε., το οποίο εγκρίθηκε με την απόφαση 49828/12.11.2008 της Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού και της αειφόρου ανάπτυξης, Β΄ 2464 (ΣΕ 2474/2011 κ.ά.).

6. Επειδή, εξ άλλου, με το άρθρο 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» (L 206), σε συμμόρφωση προς την οποία εκδόθηκε η κ.υ.α. 33318/3028/ 11.12.1998 “Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας” (Β΄ 1289), όπως τροποποιήθηκε με την κ.υ.α. 14849/853/Ε103/ 2008 (Β΄ 645), συνεστήθη ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο ειδικών ζωνών προστασίας (Natura 2000). Μέχρι την κατάρτιση του κοινοτικού καταλόγου των τόπων που εντάσσονται στο δίκτυο, οι ενταχθείσες στον

εθνικό κατάλογο περιοχές απολαύουν προστασίας, η οποία αποσκοπεί στη διασφάλιση της ικανοποιητικής διατήρησής τους μέχρι να συνταχθεί ο κατάλογος των τόπων κοινοτικής σημασίας και τύχουν προστασίας βάσει των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, με απαγόρευση ταυτοχρόνως της ασκήσεως στις περιοχές αυτές δραστηριοτήτων που συνεπάγονται την ουσιώδη υποβάθμισή τους. Κατά την έννοια των ίδιων διατάξεων, τα κράτη - μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν μέτρα προστασίας των περιοχών αυτών, ικανά να διαφυλάξουν το ουσιώδες οικολογικό ενδιαφέρον τους, δεν μπορούν δε να επιτρέπουν παρεμβάσεις που μπορεί να ελαττώσουν σημαντικά την έκταση του προστατευόμενου τόπου ή να προκαλέσουν την εξαφάνιση ειδών προτεραιότητας (απόφαση ΔΕΚ της 14.9.2006, C-244/05, Bund Naturschutz in Bayern). Από τις διατάξεις αυτές, πάντως, δεν αποκλείεται τελείως η εκτέλεση έργου σε προστατευόμενη περιοχή, έστω και μη συνδεδεμένου άμεσα ή μη αναγκαίου για τη διαχείρισή της, καθώς επίσης και η ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων, εφ' όσον στην οικεία μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιέχονται δέουσες εκτιμήσεις ως προς τις επιπτώσεις του και προτείνονται μέτρα για την αντιμετώπισή τους κατά τρόπο αποτελεσματικό, ώστε να μην επέρχεται υποβάθμιση της περιοχής, δεδομένου ότι τα χαρακτηριστικά των περιοχών που περιλαμβάνονται στον εθνικό κατάλογο και η σημασία των αντίστοιχων οικοσυστημάτων, καθώς και τα αναγκαία για τη διαφύλαξή τους μέτρα διαφοροποιούνται σε σημαντικό βαθμό (βλ. ΣΕ 2741, 585/2014, 2816/2013, 2059/2007, 1990/2007, 2547/2005 κ.ά.). Εξ άλλου, εν όψει των οριζομένων στην παράγραφο 5 του άρθρου 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, οι τόποι που έχουν εγγραφεί στον κατάλογο αυτόν υπόκεινται πλέον ευθέως στις διατάξεις της παραγρ. 3 του άρθρου 6 της ίδιας οδηγίας, στην οποία ορίζεται ότι: «Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατό να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στον τόπο . . . οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνο αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη». Η ίδια οδηγία, με την παράγρ. 2 του ίδιου άρθρου 6, επιβάλλει στα κράτη - μέλη την υποχρέωση να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο υποβάθμισης των οικοτόπων και πρόκλησης σημαντικών διαταράξεων που θίγουν τα είδη για τα οποία έχουν καθοριστεί οι ζώνες αυτές. Από το συνδυασμό των προαναφερόμενων διατάξεων συνάγεται ότι η ως άνω δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του σχεδίου ή του έργου στον προστατευόμενο τόπο προϋποθέτει ότι, πριν από την έγκριση του σχεδίου ή του έργου, προσδιορίζονται, λαμβανομένων υπ' όψη των βέλτιστων επιστημονικών γνώσεων για το θέμα αυτό, όλες οι πτυχές του σχεδίου ή του έργου που θα μπορούσαν, είτε η καθεμία από μόνη της είτε σε συνδυασμό με άλλα σχέδια ή έργα, να επηρεάσουν τους στόχους διατήρησης του τόπου αυτού. Η αρμόδια αρχή επιτρέπει την άσκηση δραστηριότητας στον προστατευόμενο τόπο μόνο εφ' όσον δεν υφίσταται, από επιστημονικής απόψεως,

οποιαδήποτε εύλογη αμφιβολία ως προς την απουσία επιβλαβών συνεπειών για την ακεραιότητά του (αποφάσεις ΔΕΚ της 20.10.2005, C-6/2004, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, της 20.9.2007, C-304/05, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, της 4.3.2010, C-241/08, Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας, της 24.11.2011, C-404/09, Επιτροπή κατά Βασιλείου της Ισπανίας - Alto Sil, πρβλ. ΣΕ 4784 - 5/2013).

7. Επειδή, περαιτέρω, με το άρθρο 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «περί της διατήρησης των άγριων πτηνών» (L 103), όπως τροποποιήθηκε τελικά με την Οδηγία 2008/102/ΕΚ (L 323) και κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147 (L 20), και σε συμμόρφωση προς την οποία εκδόθηκε η κ.υ.α. 414985/29.11.1985, Β΄ 757 (ήδη κ.υ.α.

37338/1807/Ε103/1.9.2010, Β΄ 1495), θεσπίζεται τόσο για τα είδη που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι, όσο και για τα αποδημητικά πτηνά, ειδικό και ενισχυμένο σύστημα προστασίας, το οποίο δικαιολογείται από το γεγονός ότι πρόκειται, αντιστοίχως, για είδη που απειλούνται με εξαφάνιση και είδη που αποτελούν κοινή κληρονομιά της Ένωσης. Το σύστημα αυτό περιλαμβάνει μέτρα γενικής και ειδικής διατήρησης, όπως είναι η δημιουργία ζωνών προστασίας και ειδικών προστατευτικών ζωνών (Ζ.Ε.Π.), βάσει αποκλειστικώς και μόνον ορνιθολογικών κριτηρίων, χωρίς να μπορούν, παράλληλα, να ληφθούν υπ΄ όψη επιταγές οικονομικής φύσεως (βλ. αποφάσεις ΔΕΚ της 25.10.2007, C-334/04, Επιτροπή/ Ελλάδα, σκ. 24 επ. και της 11.7.1996, C-44/1995, Royal Society for the protection of Birds). Ειδικότερα, κατά τις παραγρ. 1 και 2 του εν λόγω άρθρου 4, τα κράτη - μέλη υποχρεούνται να καθιερώνουν, για τις ζώνες ειδικής προστασίας που θεσπίζουν εντός της επικράτειάς τους, αυστηρό νομικό καθεστώς που διασφαλίζει, μεταξύ άλλων, την επιβίωση και την αναπαραγωγή των πτηνών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας, καθώς και την αναπαραγωγή, την αλλαγή φτερώματος και τη διαχείριση των αποδημητικών πτηνών που δεν περιλαμβάνονται μεν στο παράρτημα Ι, η έλευση, όμως, των οποίων από τα εδάφη της Ένωσης είναι τακτική (βλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 11.12.2008, C-293/07, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, της 2.8.1993, C-355/90, Επιτροπή κατά Ισπανίας, της 18.3.1999, C-166/97, Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας).

8. Επειδή, από τη συνδυασμένη ερμηνεία των άρθρων 4 της οδηγίας 79/209 περί πτηνών και 6 και 7 της οδηγίας 92/43 περί οικοτόπων συνάγεται ότι οι ρυθμίσεις του άρθρου 6 παρ. 2 - 4 της τελευταίας ισχύουν για ζώνες που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευτικές ζώνες, δυνάμει του άρθρου 4 παρ. 1 ή 2 της οδηγίας περί πτηνών, κατά τις διατάξεις δε του εν λόγω άρθρου 6 παρ. 4, όταν συντρέχουν λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως, είναι επιτρεπτή η εκτέλεση σχεδίου που έχει σημαντικές επιπτώσεις σε περιοχή, η οποία, βάσει ορνιθολογικών κριτηρίων, κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα, έχει καθορισθεί ως Ζ.Ε.Π. (βλ. προαναφερθείσα απόφαση ΔΕΚ της 11.7.1996, C-44/1995, Royal Society for the protection of Birds). Αντίθετα, σε ζώνες οι οποίες δεν έχουν καταταγεί ως Ζ.Ε.Π., ενώ θα έπρεπε να είχε εξετασθεί η υπαγωγή τους σε κάποιο προστατευτικό καθεστώς, εφαρμόζεται, μέχρι την, κατά τα ανωτέρω, εξέταση και, τυχόν, υπαγωγή, το αυστηρό καθεστώς προστασίας του άρθρου 4 παρ. 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ περί πτηνών, το οποίο επιβάλλει, μεταξύ των άλλων, και την

λήψη μέτρων για την αποφυγή της ρυπάνσεως ή της φθοράς των οικοτόπων και έξω από τις ζώνες προστασίας, και, συνεπώς, στην περίπτωση αυτή δεν είναι επιτρεπτή η εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ περί οικοτόπων, οι οποίες επιτρέπουν την έγκριση σχεδίων για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων των παραπάνω λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως (απόφαση ΔΕΚ της 7.12.2000, C-374/1998, Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας - Basses Corbières, σκ. 52).

9. Επειδή, περαιτέρω, όπως έχει κριθεί (ΣΕ 1422/2013 7μ., 2816/2013, 711/2014, 807/2014, 2741/2014), από τις προαναφερόμενες διατάξεις των οδηγιών 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ, δεν απορρέει απόλυτη απαγόρευση εγκαταστάσεως αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας εντός ή πλησίον περιοχών του δικτύου Natura 2000 και ζωνών ειδικής προστασίας, αλλά το ζήτημα αυτό εξετάζεται κατά περίπτωση, μετά από εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του υπό αδειοδότηση έργου. Από τις διατάξεις δε του άρθρου 5 της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ προκύπτει ότι η εγκατάσταση αιολικών πάρκων δεν επιτρέπεται να προκαλεί σημαντική καταστροφή ή ενόχληση σε είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος, μεταξύ των οποίων τα πτηνά που προστατεύονται από την οδηγία αυτή ή στους σημαντικούς οικοτόπους τους, είτε βρίσκονται εντός είτε εκτός προστατευμένων περιοχών. Εξ άλλου, η ίδρυση αιολικού πάρκου υπόκειται παράλληλα στις διατάξεις της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων έργων (L 175), η οποία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το ν. 1650/1985, όπως τροποποιήθηκε από το ν. 3010/2002, εντάσσεται δε είτε στα έργα της 1ης και 2ης υποκατηγορίας της Α' κατηγορίας, είτε στα έργα της 3ης και 4ης υποκατηγορίας της Β' κατηγορίας, κατά τις διακρίσεις των άρθρων 3 και 4 του ν. 1650/1986 και της κ.υ.α. 15393/2332/2002, Β' 1022, όπως ισχύουν, με τις οποίες προβλέπεται διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) και Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Ε.Π.Ο.) ή μόνο Ε.Π.Ο., ανάλογα με την κατηγορία του έργου. Συνεπώς, κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αιολικών πάρκων που ευρίσκονται σε περιοχές εκτός περιοχών Ζ.Ε.Π., πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις σε προστατευόμενα είδη πτηνών που είναι εν δυνάμει ευαίσθητα στη λειτουργία των εν λόγω εγκαταστάσεων, ιδίως αν το υπό έγκριση αιολικό πάρκο τοποθετείται σε περιοχή σημαντικού διαδρόμου αποδημητικών πτηνών (μεταναστευτικής στενωπού) ή σε θαλάσσια περιοχή σημαντική για τα πουλιά, ή σε σημαντική περιοχή για τα πουλιά (Σ.Π.Π.) έστω και αν δεν έχει ακόμη χαρακτηριστεί ως Ζ.Ε.Π. Το καθεστώς προστασίας των Σ.Π.Π. είναι, μάλιστα, αυστηρότερο σε σχέση με τις Ζ.Ε.Π. διότι, όπως εκτίθεται σε προηγούμενη σκέψη, δεν επιδέχεται τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6 παρ. 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, δηλαδή δεν παρέχει τη δυνατότητα εγκρίσεως έργων για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως (βλ. αποφάσεις ΔΕΚ της 7.12.2000, C-374/98, Επιτροπή/Γαλλίας - Basses Corbières, σκ. 52, της 2.8.1993, C-355/90, Επιτροπή/Ισπανίας, της 18.12.2007, C-186/06, Επιτροπή/Ισπανίας, ΣΕ 1422/2013 7μ. σκ. 11). Συνεπώς εν προκειμένω αβασίμως

προβάλλει η παρεμβαίνουσα ότι «... οι περιοχές ΣΠΠ δεν έχουν από τη φύση τους οποιοδήποτε χαρακτήρα θεσμικής προστασίας και δεν αποτελούν νομικώς δεσμευτικό χαρακτηρισμό» (σελ. 15 της παρεμβάσεως).

10. Επειδή, στο άρθρο 6 του προαναφερθέντος ειδικού χωροταξικού πλαισίου για τις ΑΠΕ (απόφαση 49828/12.11.2008) καθορίζονται περιοχές αποκλεισμού και ζώνες ασυμβατότητας για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων και ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «1. Σε όλες τις κατηγορίες περιοχών του προηγούμενου άρθρου, πρέπει να αποκλείεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός: α. ..., β. ε. Των οικοτόπων προτεραιότητας περιοχών της Επικράτειας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000 σύμφωνα με την απόφαση 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 259 της 21.9.2006, σ. 1). ... 3. Επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) της ορνιθοπανίδας της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ ύστερα από τη σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης και σύμφωνα με τις ειδικότερες προϋποθέσεις και περιορισμούς που θα καθορίζονται στην οικεία πράξη έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. ...». Όπως έχει κριθεί, η ανωτέρω ρύθμιση του άρθρου 6 παρ. 3 του ειδικού χωροταξικού πλαισίου για τις ΑΠΕ είναι σύμφωνη προς τις προαναφερόμενες οδηγίες κατά το μέρος που προβλέπεται ότι για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) της ορνιθοπανίδας επιβάλλεται η σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης, επιπροσθέτως της προβλεπομένης από τη νομοθεσία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, κατά τη διαδικασία της οποίας μπορεί να επιβληθούν και πρόσθετοι περιορισμοί ή να κριθεί μη επιτρεπτή η χωροθέτηση ενόψει της φύσης των εγκαταστάσεων και των χαρακτηριστικών της περιοχής. Περαιτέρω, όμως, εν όψει της κατά τα ήδη εκτεθέντα αυστηρής προστασίας που απολαμβάνουν, κατά την οδηγία 79/409/ΕΟΚ, και οι τόποι εκτός Ζ.Ε.Π. που χαρακτηρίζονται ως Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (Σ.Π.Π.), επιβάλλεται η σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης και για τις περιοχές αυτές και, επομένως, μη νομίμως δεν προβλέπεται με την ανωτέρω διάταξη του χωροταξικού σχεδίου η υποχρέωση συντάξεως ειδικής ορνιθολογικής μελέτης για την χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων στις ως άνω περιοχές (ΣΕ 1422/2013 7μ. σκ. 12, 807/2014 7μ. σκ. 8 και 9, 4981/2014 σκ. 23, 2741/2014 σκ. 13). Το αυτό πρέπει να γίνει δεκτό, για την ταυτότητα του λόγου, και ως προς την διάταξη του άρθρου 5 παράγρ. 3.2 της προαναφερθείσας κ.υ.α. 37338/2010, σύμφωνα την οποία για την εγκατάσταση και λειτουργία έργων και δραστηριοτήτων εντός ΖΕΠ απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση κατά το ν. 1650/1986 κατά συνεκτίμηση και ορνιθολογικών στοιχείων «... τα οποία υποχρεωτικά οφείλει να υποβάλλει ο ενδιαφερόμενος». Και τούτο διότι, από το γεγονός ότι η ανωτέρω διάταξη επιβάλλει την υποχρέωση εκπονήσεως ειδικής ορνιθολογικής μελέτης για έργα και δραστηριότητες εντός ΖΕΠ δεν συνάγεται ότι η υποχρέωση αυτή αργεί σε περίπτωση έργων κλπ εκτελουμένων εκτός ΖΕΠ αλλά εντός ΣΠΠ, δεδομένου ότι η σχετική υποχρέωση απορρέει ευθέως από τις διατάξεις της οδηγίας 79/409, όπως ισχύει, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη.

11. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από την προσβαλλόμενη πράξη και την από

Απριλίου 2010 Μ.Π.Ε., η οποία συνετάγη από χημικό μηχανικό, προκύπτουν τα εξής: Το επίδικο έργο αφορά στην εγκατάσταση και διαχείριση ενός Αιολικού Σταθμού Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Α.Σ.Π.Η.Ε.) στην θέση «Μπούμιστος» των Ακαρνανικών Ορέων συνολικής ισχύος 16 MW. Εν όψει της ισχύος του, το επίμαχο έργο ανήκει στην Ομάδα 10 (ειδικά έργα) και κατατάσσεται στη δεύτερη υποκατηγορία της Α κατηγορίας σύμφωνα με το άρθρο 4 και το Παράρτημα 1 της κ.υ.α. 15393/2332/5.8.2002 («ηλεκτροπαραγωγή από αιολική και ηλιακή ενέργεια 40-5 MW»). Το πάρκο αποτελείται από οκτώ (8) ανεμογεννήτριες ισχύος 2 MW, ύψους 108 μ. και διαμέτρου πτερωτής 82 μ. η καθεμία, και τα συνοδευτικά αυτού έργα, ήτοι οδό πρόσβασης μήκους 7,5 χλμ., εσωτερικό οδικό δίκτυο μήκους 9,3 χλμ., βελτίωση υφιστάμενης δασικής οδού και κατασκευή γραμμής μέσης τάσης 20 KV μήκους 17 χλμ. για την διασύνδεση του δικτύου με υποσταθμό της ΔΕΗ στην Αμφιλοχία (σελ. 2, 8 και 12 της ΜΠΕ). Σύμφωνα με την μελέτη (σελ. 41) η περιοχή των Ακαρνανικών Ορέων αποτελεί Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας διότι «... διατηρεί μια αξιόλογη ορνιθοπανίδα σε μια σειρά από κατάλληλους τύπους οικοτόπων που υπάρχουν στην περιοχή (γκρεμοί και βραχώτοποι, δάση κωνοφόρων και μικτά δάση, δάση φυλλοβόλων, εκτάσεις με σκληρόφυλλη βλάστηση, ποώδη και στεππική βλάστηση σε ασβεστολιθικό υπόβαθρο, ένας μικρός υγρότοπος). Μια ποικιλία αρπακτικών πουλιών είναι το σημαντικότερο στοιχείο αυτής της πανίδας: *Gyps fulvus*, *Circus macrorus*, *Aquila chrysaetos*, *Hieraaetus fasciatus*, *Falco peregrinus*, *B. bubo*. Σύμφωνα με το ελληνικό βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων το πρώτο, τρίτο και τέταρτο από αυτά τα είδη είναι “Τρωτά”, ενώ το πέμπτο είναι “Ανεπαρκώς Γνωστό”. Είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στον τόπο αυτό ζει η μεγαλύτερη αποικία όρνιων (*Gyps fulvus*) και μία από τις μεγαλύτερες αποικίες σπιζαετού (*Hieraaetus fasciatus*) στην Ελλάδα. Υδρόβια και παρυδάτια πουλιά έχουν επίσης καταγραφεί σε μια μικρή βαλτώδη τοποθεσία της περιοχής. ...». Στην ίδια μελέτη αναφέρεται (σελ. 42) ότι η περιοχή ανάπτυξης του έργου «δεν εμπλέκεται με περιοχές ιδιαίτερης προστασίας (Δίκτυο Natura 2000, RAMSAR κ.λπ.)», ότι στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν ορισμένες περιοχές του Δικτύου Natura 2000, πλην απέχουν ικανή απόσταση από το έργο, ειδικότερα δε η περιοχή GR 2310007 «Λίμνη Αμβρακία» απέχει 10 χλμ., η δε περιοχή GR 2310008 «Λίμνη Οζερός» 14 χλμ. Επίσης, στο Παράρτημα της Μ.Π.Ε., στο κεφάλαιο που αφορά τη συμμόρφωση με το Ειδικό Χωροταξικό Σχέδιο για τις ΑΠΕ, αναφέρεται ότι δεν υπάρχουν σε απόσταση μικρότερη των 10 χλμ. Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) της ορνιθοπανίδας (σελ. 6). Τέλος, στην Μ.Π.Ε. (σελ. 61 επόμε.) παρατίθενται βιβλιογραφικά και στατιστικά στοιχεία ως προς τις επιπτώσεις των αιολικών πάρκων στην ορνιθοπανίδα, τον ενδεδειγμένο τρόπο κατασκευής των ανεμογεννητριών ώστε να προκαλούνται οι λιγότερες δυνατές απώλειες πτηνών από την λειτουργία τους κ.λπ., κατόπιν δε τούτων διατυπώνεται η κρίση ότι η λειτουργία του επίμαχου αιολικού πάρκου θα έχει μηδενικές επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα της περιοχής (σελ. 66) και προτείνεται η περίληψη σχετικών όρων για τον σκοπό αυτό στην υπό έκδοση απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, όπως η μη εκτέλεση εργασιών κατασκευής κατά την περίοδο πολλαπλασιασμού της

πανίδας - ορνιθοπανίδας (σελ. 66 - 68). Με το από 14.6.2011 έγγραφό της προς το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας, το οποίο περιήλθε στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (αριθ. πρωτ. 75266/16.6.2011) και στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτ. Ελλάδας και Ιονίων (αριθ. πρωτ. 3519/54848/27.6.2011), το αιτούν σωματείο εξέθεσε ότι η επιλογή της θέσης «Μπούμιστος» των Ακαρνανικών ορέων για την εγκατάσταση του επίμαχου αιολικού πάρκου δεν είναι ορθή, διότι η περιοχή αποτελεί Σημαντική περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΠ), με κωδικό «GR 090 - Ακαρνανικά Όρη», στην οποία, βάσει στοιχείων της οργάνωσης Birdlife International, αναπαράγεται ο σημαντικότερος πληθυσμός όρνιων (*Gyps fulvus*) της Ν.Δ. Βαλκανικής, απαντάται σημαντικός αναπαραγωγικός πληθυσμός του σπιζαετού (*Hieraetus fasciatus*), έχουν δε παρατηρηθεί είδη παγκοσμίως απειλούμενα, όπως ο βασιλαετός (*Aquila heliaca*). Στο ίδιο έγγραφο επισημαίνεται ότι πλησίον της θέσεως του έργου υφίσταται κηρυγμένη ΖΕΠ «Όρος Τσέρεκας (Ακαρνανικά)» με κωδ. GR2310011, η οποία όμως καλύπτει πολύ μικρό μέρος της αντίστοιχης ΣΠΠ, αντίθετα προς τα κριθέντα με την απόφαση του ΔΕΚ Επιτροπή κατά Ελλάδος, C-334/04. Τέλος, βάσει της ΜΠΕ εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, στην οποία περιελήφθησαν και όροι προστασίας της ορνιθοπανίδας ("... 21. Η κατασκευή των έργων να γίνει εκτός εποχής φωλιάσματος και αναπαραγωγής των πτηνών, με ιδιαίτερη προσοχή ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα. ... 22. ... 44. Προτείνεται ο συχνός καθαρισμός της περιοχής από κουφάρια ζώων και η απομάκρυνση σωρών βράχων για την αποφυγή προσέγκυσης ειδών ορνιθοπανίδας, όπως π.χ. αρπακτικά. 45. ...»).

12. Επειδή, από τα ανωτέρω εκτιθέμενα προκύπτει ότι στην περιοχή εγκατάστασης του επίμαχου αιολικού πάρκου απαντώνται, μεταξύ άλλων, τα είδη *Gyps fulvus* (όρνιο), *Circus macrogus* (στεπόκιρκος), *Aquila chrysaetos* (χρυσασαετός), *Hieraetus fasciatus* (σπιζαετός), *Falco peregrinus* (πετρίτης) και *B. Bubo* (μούφος), τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 79/409, όπως ισχύει, καθώς και της προαναφερθείσας αποφάσεως κ.υ.α. 37338/2010 (αριθ. 52, 57, 67, 69, 77 και 135, αντιστοίχως). Εν όψει τούτου, σύμφωνα με τον κατάλογο IBA 2000 των σημαντικών περιοχών για τη διατήρηση των πτηνών στην Ελλάδα, ο οποίος είναι ληπτέος υπόψη εν προκειμένω ως περιέχων έγκυρη επιστημονική εκτίμηση των ορνιθολογικών δεδομένων των καταγεγραμμένων σ' αυτόν περιοχών ελλείψει αντίθετων στοιχείων εκ μέρους των κρατών - μελών, κατά τα κριθέντα με την απόφαση ΔΕΚ της 25.10.2007, Επιτροπή/Ελλάδος (σκ. 26 - 28, 33), η εν λόγω περιοχή αποτελεί Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΠ) με στοιχεία «GR90 Όρη Ακαρνανικά», εμβαδού 39.000 ha. Τμήμα της περιοχής αυτής, εμβαδού 5096,43 ha, έχει χαρακτηριστεί ως ΖΕΠ με κωδικό αριθμό GR 2310011 «Όρος Τσέρεκας (Ακαρνανικά)» (βλ. Παράρτημα Β της κ.υ.α. 37388/2010, αριθ. 86), πλην το γεγονός αυτό δεν μνημονεύεται στην ΜΠΕ ούτε προκύπτει ότι ελήφθη υπ' όψη κατά την έκδοση της προσβαλλομένης. Με τα δεδομένα αυτά, για την περιβαλλοντική αξιολόγηση του επίμαχου αιολικού πάρκου σύμφωνα με την Οδηγία 79/409 έπρεπε εν προκειμένω να εκπονηθεί ειδική ορνιθολογική μελέτη, επιπλέον της από Απριλίου 2010 ΜΠΕ που συνετάγη από χημικό μηχανικό και δεν

καλύπτει επομένως την ανωτέρω απαίτηση, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην 10η σκέψη. Αβασίμως δε προβάλλει η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος - Ιονίου, με το 104/2451/11.2.2012 έγγραφο απόψεών της προς το Δικαστήριο, δια παραπομπής στο 4129/66680/6.9.2011 έγγραφο της ίδιας, ότι σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγρ. 3.2 της κ.υ.α. ΗΠ 37338/2010 η ανωτέρω υποχρέωση ανακύπτει μόνο προκειμένου για έργα που εμπίπτουν σε ΖΕΠ, διότι η εκπόνηση ειδικής ορνιθολογικής μελέτης και για έργα εκτελούμενα σε περιοχές ΣΠΠ απορρέει ευθέως από τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409, όπως εκτίθεται στην 10η σκέψη. Για τον λόγο αυτό, που προβάλλεται βασίμως, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων και να απορριφθεί η παρέμβαση, κατόπιν δε τούτου παρέλκει η έρευνα των λοιπών λόγων ακυρώσεως.